

Loven vilde blive fornyet. Det viste sig imidlertid, at Ministeren ikke vilde gaa med hertil, idet han den Gang hævdede, at hvis Loven skulde fornys, kunde det ikke ske, uden at man gav andre lignende Foreninger samme Begunstigelse i Form af Laan, og hvis man gjorde det, og hvis Oprettelsen af saadanne Foreninger tog den Fart, man mente, at det vilde, nemlig bredte sig over hele Landet, vilde der udkræves saa store Beløb, at Ministeren ikke vovede at stille dem til Raadighed. Han tænkte sig, at der vilde medgaa et Beløb paa 20—30 Mill. Kr. foruden de 5 Mill. Kr., der allerede var bevilgede, og derfor mente han, det ikke var forsvarligt at lade de allerede oprettede Foreninger beholde disse 5 Mill. Kr.

Da man i 1908 behandlede denne Sag, var der i Udvalget den Tanke fremme, om man, hvis disse 5 Mill. Kr. kunde stilles til Raadighed for Andelselskaberne omkring i Landet i nævnte Øjemed, da kunde vente, at disse kunde skaffe de øvrige Beløb til Veje, saa at alle de Foreninger, der var Trang til, kunde blive oprettet. Ministeren stillede sig velvilligt til denne Tanke og udtalte, at han skulde tage den under Overvejelse og ogsaa gerne sætte sig i Forbindelse med og forhandle med de Andelsforeninger, han kunde tænke sig, der vilde blive Tale om, navnlig Andelsmejerierne, men ogsaa andre Andelsforetagender, som kunde være interesserede heri. En saadan Forhandling blev ogsaa sat i Gang af den daværende Landbrugsminister Anders Nielsen, men den førte dog ikke til noget positivt Resultat. Man kom ikke til Ende med disse Forhandlinger, og da vi imidlertid fik den daarlige økonomiske Status, opgav Ministeriet Tanken, og Pengene blev i Henhold til, hvad der blev vedtaget i 1908, indbetalt med $\frac{2}{10}$ det første Aar og derefter med $\frac{1}{10}$ hvert efterfølgende Aar; saa at Pengene vilde være fuldt indbetalte til Statskassen i Aaret 1916. I Fjor indkaldte samtlige Forskudsforeninger, som endnu bestod, til et Møde i Odense, hvor de Forskudsforeninger, som findes i Landet, var repræsenterede paa ganske enkelte nær, og paa dette Møde udtaltes enstemmigt, at man var særdeles glad ved den Virksomhed, der var øvet i Henhold til Loven af 1898, og at man ønskede dens Gyldighed fortsat saa vidt muligt. Man bad os Repræsentanter paa Rigsdagen, som var til Stede, om at gøre vort yderste for, at der kunde stilles i alt Fald de 5 Mill. Kr. til Raadighed paa den anførte Maade, nemlig

ved Hjælp af Forbindelsen med Andelsforetagenderne. Vi tilstedeværende Rigsdagsmænd henvendte os til Ministeren, men denne syntes, at det ikke kunde lade sig gøre den Gang. Sagen blev da stillet i Bero. Ministeren har ikke stillet os i Udsigt, at vi kunde faa dette Beløb.

Nu vil der med Indbetalingen i Juni Termin 1914 være tilbagebetalt $\frac{8}{10}$ af de Penge, Staten har udlaant. Foreningerne har altsaa de $\frac{2}{10}$ tilbage, men dette Beløb er ikke tilstrækkeligt til deres Virksomhed, derfor har Foreningerne, for at kunne fortsætte deres Virksomhed, søgt at skaffe sig Kapital ved egen Hjælp, som de saa har benyttet sammen med de fra Staten modtagne Penge. En Forening, som jeg har den Ære at være Formand for, har saaledes gjort dette. Nu bestemmer Loven, at der ikke maa tages over 5 pCt. aarlig Rente af de udlaante Penge. Men skal man selv laane Penge i en Bank, Sparekasse, ved Kassekredit eller fast Laan, kan man ingen Steder faa Laan til under 5 pCt., og maa man ikke selv udlaane til over 5 pCt., bliver der ikke noget til Administration. Derfor er Foreningerne daarligt stillede i Øjeblikket. Man har henvendt sig til mig og udtalt Ønske om, at der maa blive givet Foreningerne Frihed til at tage indtil 6 pCt. i Rente om Aaret. Man kan maaske mene, at naar de har Lov til at tage indtil 6 pCt., vil den Fordel, Smaafolk har haft ved at kunne faa Laan i Foreningerne, ikke være meget værd, saa der er ingen Grund til at opretholde Foreningerne. Men Smaafolk ønsker det i meget høj Grad, for selv om de kunde faa Penge andetsteds til samme Rente som i Forskudsforeningerne, kan de ikke faa selv et lille Driftslaan, uden at der er alt for mange Omstændigheder, navnlig den, at de skal skaffe Kautionsister, og disse er som Regel noget af det vanskeligste at skaffe for Smaafolk, hvorfor de i Regelen maa opgive det. Gennem Forskudsforeningerne har de kunnet faa og faar de Laan uden Kautionsister, idet man der i Regelen kender dem alle og har en vis Forbindelse med Mejerierne, saa Foreningerne har kunnet undgaa Tab.

Mange ønsker altsaa, at disse Foreningers Virksomhed skal fortsættes, og derfor fremkommer dette Forslag til Lov om Ændring i den gældende Lov, og det gaar ud paa, at det skal tillades Foreningerne at tage indtil 6 pCt. Rente. Med disse faa Ord skal jeg anbefale Lovforslaget til det høje Tings Velvillie og hurtige Behandling.